

מנחת שביעית אשר שלז

שיחתמו ג' עדים וכמבואר בשו"ע סעיף כ"א.

"ואי חתמי. ר"ל שהדיינים במקומו ומוסר להם וקמ"ל דא"צ עדים כמש"ו ועסמ"ע".

והנה כבר הארכנו בביאור תחילת הסעיף ומה דבעינן ג' עדים, ועתה נבאר את כונת השו"ע בסיפא שבדבריו דבחימת הדיינים טפי מעלי כתב הסמ"ע (ס"ק מ'):

"ויש אומרים אפילו לשנים ואומר להם הו' עלי סהדי כו' עד ואי חתמי ביה דייני כו'. נראה דלאו אדלעיל הו' עלי סהדי קאי, אלא כונתו דאם התחיל לכתוב בלשון דיינים במותב תלתא דייני כחדא הוינא, וגם חתמו בו דיינים, זהו טפי מעלי ממה שכתב ראשונה דהעדים יתנו לו כתוב וחתום איך שידוע להן שמסר פרוזבול לפני דיינים אחרים".

וכך כתב הגר"א בביאורו (סק"מ):

ומקור הדברים בבעה"ת ומובא בבית יוסף שדייק מלשון המשנה (שניעט פ"י מ"ד) "והדיינים חותמין למטה או העדים". ומשמע דיש עדיפות לחתימת הדיינים, ומילתא בטעמא היא דכיון שכל מהות הפרוזבול בבית דין תליא עדיף שהדיינים שהן הם מקור הסמכות להתיר את גביית החובות הן הם אלה שיחתמו, אף שגם חתימת העדים כשרה לכתחלה.

וברור לפי זה דמלבד מה שנתברר לעיל לגבי שתי הנוסחאות של הפרוזבול, טוב מזה ומזה מי שיכול לחתום על הפרוזבול לפני בית דין חשוב שהמחוס רבים עליהם בחתימת הדיינים.

ב

אם צריך לכתוב פרוזבול לפני ר"ה דתחילת שנת השבע

ולגבי השאלה אם צריך לכתוב פרוזבול גם בתחילת השנה השביעית. כבר כתב הטור (מו"מ סי' ק"ז) דזה שיטת הרא"ש ובעל העיטור, (עיין רא"ש גיטין פ"ד סימן י"ח), דאף דאין השביעית משמטת את החובות אלא בסוף שנת השמיטה מ"מ לאו דלא יגוש את רעהו יש כבר מתחילת

השנה וכדמשמע פשוטה דקרא "לא יגוש את רעהו... כי קרא שמיטה לה". אך הטור לא פסק כותיהו מכיון שרוב הראשונים חלקו על שיטה זו, ובכללם הרמב"ם (פ"ט מהל' שמיטה ויוגל ה"ד) והרשב"א (שו"ת המיוחסות סי' ז"ח), וכך גם נפסק בשו"ע (שם סעיף ז').

אשר

סימן סא

מנחת

שלח

שביעית צריך לעשות בסופה, ותימה וכי
מה יעשה בחובות של שנת השבע
גופה, וצ"ע בלשוננו).

אמנם ראיתי בספר אורחות רבינו (מ"ג
עמוד שפ"ג) שהחזון איש לא
חשש לשיטת הרא"ש ולא עשה
פרוזבול בערב שביעית.

ומ"מ אין להורות לעשות הפרוזבול
בערב שביעית, אך הרוצה
להחמיר תבא ברכה על ראשו.

אמנם שלשה מגדולי האחרונים כתבו
דראוי להחמיר כשיטת הרא"ש.

כך כתב באו"ת באורים (שס ס"ק נ"ד)
ובשו"ת חתם סופר (מו"מ סימן נ'), וכ"ה
בשו"ע הגרש"ז (הלכות הלואה סעיף ל"ו).
ובאו"ת שם כתב דכל הירא והחרד יכתוב
פרוזבול גם בערב שביעית, עי"ש.

(אמנם נתקשיתי במה דמשמע מדבריו
דדי בפרוזבול של ערב
שביעית, ורק אם לא עשה בערב

